Így bocskorosan

Így bocskorosan ugye megnevettek,
hogy márványt törni hegynek indulok?
A számon pimasz mosolygás a jelszó,
füttyöm csibészes: én is feljutok!

Nincs tömött zsákom s hegymászó botom!
Segítő kezet tán egy társ sem ad,
de vihart-oldó déli szél kölyök-
fejemre borzol lágy barackokat!

S a hegytetőn majd minden mezt lehántva,
én is kacagva szélnek öltözök;
karjukra fűznek mind a fénynyalábok,
s eltáncolunk a fejetek fölött!

Így bocskorosan ugye megnevettek,
hogy márványt törni hegynek indulok?
A számon pimasz mosolygás a jelszó,
füttyöm csibészes: én is feljutok!

Vác, 54. május

Szenelés

(Bácskai Ottó szerzetesnek)

Nyirkos, borongós, fázós téli reggel,
az út frissen hullott hótól latyakos.
Lábunk a lejtő hajtja.
Messzeségre váró, kitágult szemekkel
sietünk le a partra,
darócba bújtatott, sok ványadt kubikos.
A víz
alig
mozdítva ajkait cseveg,
s az alsó két uszály
zajunkra kényszeredetten ébredez.
Szomjas szemem
egymást vidáman kergető, két fehér sirály
a lomha víz felett suhanva, sebesen

a túlsó partra száll.
De túl a köd:
a szürkébe öltözött őrség elém mered.
Hiába röpködök –
tenyérnyi rést is hasztalan keres
tekintetem. Csupán
egy keskeny csík,
hol kalandozhatik a ballagó Dunán.
Egy komp… egy karcsú zátony…
Lent délebbre a kikötőt is látom.
De fönt inkább csak sejtem
az összebújó bokrokat.
Homályos sziluettben a víz tükrén ott ringanak,
hol a nagy folyó ezüstje
s a fojtogató szürke, lapos horizont
egymás karjába dűlve
a fellegekkel játszó napkorong
pírt osztogató csókjaira várnak.
Szerelmesen a víz
kis jégtáblákba írt
üzeneteket hoz… üzeneteket visz…
E fulladozó tájék,
mintha sápadt lelkemnek mélyén járnék.
Mit takarnak a sűrű pára-fátylak?

Vác, 54.

Az Isten balján

Nekem már szitok az Isten szó a számon.
Én nem a haldoklót, az élőket szánom.
Már a tavaszban is csak öldöklést látok,
minden új élet új, Istenre szórt átok.
Születünk, s ez nem cél, csak istenítélet –
percnyi örömünkért fizet meg egy élet.

Élek, s ez gesztus csak, vezeklő ígéret:
„Amíg Te élsz Anyám, addig én is élek!”
S ő sejti, hogy vágyom, vágyom sírbadőltét,
hívő, szent mosolyát könnyek összetörték.

A kedvesem beteg. Oly szép, imahalvány…
és szeret, míg a láz fest csókszínt az ajkán…

Ím, vedd Uram a sorsom; úgy lankad Elébed,
mint Krisztus-fő, amely már tövisekkel érett!

Gyűjtő, Kisfogház, 54.

Sívó évek alján

Én azt hittem, hogy sívó évek alján
majd szirontépő szélvihar söpör,
s halálárnyas kislány-tested, a halvány,
mint barbár sorsom áldozása dől.
S mert fekély e föld az Ige testén,
életünkből majd vérzőn fölfakad,
s rohanva fúló gyermekimám vesztvén
új sorsot kér e lobbos áradat.

Szólj! véres éggel sors még mit takarhat? –
És ím, iszamlós partok fölé ajkad
mosolygó íve hídként megfeszül…
Szeretlek. S jövőm úgy kezedbe fárad,
mint csókra nyíló, ízes, forró szádat
tompítja kék borongássá az űr.

Gyűjtő, Kisfogház, 54.

(Töredék)

…Versem a mén, s ha rohan, derekadban
ez ősi, asszonyi ritmusa ráng,
s csóktalan évek utáni ütemre
szemedre lobban a ríme: a láng!

Szöktet előzni, kacagva szelekre,
hisz törni csókkal öledre: a cél!
Dús hajad int csak a mélybe lobogva,
mint fáklya lángja, ha rácsap a szél.

Messze ragad, s felölelve magamhoz,
arany nap oldja a szád mosolyát,
s kósza mesém beragyogva szerelmed
ezernyi csók dalaként dobog át.

Vác, 1954. nov.

Kis dal egy mosolyról

(Ismeretlen rableánynak)

Mosolyod nem is nekem szólt,
csak a társnak szántad.
Mosolyod csak szépen csiszolt
ékszere volt szádnak.

Mosolyod csak villanó volt,
beleringott vállad;
s mosolyod új divatot hord,
hordja majd egy század.

Mosolyodon úszott a Hold,
én felléptem rája.
Fényt mosolyod sugara szórt
egy új, tiszta tájra.

Mosolyod az új Aranykort,
új embert ígérte!
Mosolyod csak emberi volt
– lehajoltam érte.

Gyűjtő, Kisfogház, 1954.

Szeretlek

Szeretlek,
mert sikoltanom kell, és visszhangra vágyom;
mert sápadt hangom mosolygássá
aranylik széjjel szádon.

Szeretlek,
mert káromlásos, sajgó istenhitem
hajnallá szépül, szivárványa
törik meg könnyeiden;

Szeretlek,
mert pogány gúnyom tiport minden csodán,
s te szád égő kelyhével nyújtod
legfájóbb úrvacsorám.

Szeretlek,
mert szemed kékjét szívemig ölelted,
mert föloldoztál, s elképzeltem
a lelkem és a lelked…

Szeretlek,
mert ember vagyok, fázékony, bús, árva,
mert betakarsz, s mert emlékeztetsz
a szelíd elmúlásra.

Gyűjtő, Kisfogház, 54. júl.

Visszfény

(Anyámnak)

A ház előtt majd kert lesz; üldögélni
a tó partján fogsz, késő délután,
s a megtört fény öledre tér pihenni,
elringva arcod szelíd mosolyán.

Gyűjtő, Kisfogház, 54.

A fény szeretője

(Ballada 8 sorban)

A lány a csúcsra néz, s a dőre
úgy véli színarany.
„A fénynek nincs még szeretője”…
s köti szárnyát, ha van.

Köti szárnyát és lép előre
– lent zúg a mély Garam –
s pár vízcsepp visszahull a kőre,
hol eltűnt: nyomtalan!

Vác, 1955.

A gyűlöletről

Gyűlölni csak az tud,
aki már szenvedett,
de gyűlölni sem tud,
aki csak szenvedett.

Gyűjtő, Kisfogház, 54.

Mindegy

Mindegy, hogy honnan kavarodott belénk;
hogy menny hozta-e vagy pokoli láng;
hogy könnyharmattal a szíveinken ért
s kelyhének szelíd illata imánk,
vagy öled bíborán fakadt, szememre
szirmokkal hulló, kárhozott virág.
A felszálló hajnali köd dereng-e
vagy vulkán festi ég borulatát.
Vérem rohan lüktetve szét az égen,
új hullámzással bíbor a világ.
Lenni! – ragyogva szemed szerelmében,
nem fontos semmi, csak szomjazni rád,
s a gyűlöletből mosva, hófehéren
álmodni, vágyni úgy, mint szűz imát!

Gyűjtő, Kisfogház, 54.

Alkony

Most húnyd le, Kedves, fénymosott szemed,
pilládon bontva színörvényeket.
Így ismerősnek tűnik énekem:
terólad szól, cikázó fényeken.
De csitt! figyeld a versem dallamát:
tó csobogása.
S mintha hallanád…

Fölöttünk nyárfák. Szél babrál puhán
a kék uszályú, árnyas lombruhán.

A nyugvó nap kifésült, dús haját
ezernyi rezgő gally kócolja rád,
s zsongítva lelked körül rajzanak
csókokba fúlt, becéző, halk szavak…
Tilalmas szóval súgod még: „eressz!” –
de szádnak lassan asszony íze lesz,
s oly hátrariadt, félszeg nyelvedet
lazán s forrón csókomnak engeded.

Ruhád majd lassan nászra oldozod,
s öledre kúsznak bíbor csóknyomok,
s a föld, mert szűzi véred áldozod,
kigyúlt, pogány oltárrá változott,
felizzó, rőt parázzsá festve meg
ringó öledre kulcsolt testemet.
S az alkony bársony imaszőnyegén
hegyekre lép az árny, és könnyedért
égig emelve csókunk vérszínét,
megoldva s áldva szórja, hinti szét…
Az éj a fák közül göngyölve szét,
fölénk borítja hűvös köpenyét.
De mintha lopva sarkát tartaná,
mosolyra nyílik szád, amint alá,
egy felhőrongyba így bebújt a Hold,
s hogy piros arccal víz fölé hajolt
– huncut mosolyú gatyás pórgyerek –,
felénk kis fénykacsákat szöktetett!

A dal most halkul, kék homályba vész,
de bús visszhanggal egyre visszanéz,
hol tó tükrén az est, a barna fák
árnyékölében úgy karolja át
derengő tested szelíd aranyát,
mint álmom fonja rád az éjszakát.

Gyűjtő, Kisfogház, 54.

Van így néha

Az ég ma fátyolos,
mint egy könnyes lányszem,
de lehajlik kéken,
hogy dalomat kezdem.

S mint te szoktál kedves,
ajkamra úgy alél
nyakamba fonódó
szíz karokkal a fény.

Zárkám kopott falán
nézd! nyüzsgő karnevál,
tréfás, víg álarcok
lekacagnak reám,

s a vasrácsok előtt
gomolygó porszemek
csillogó, bohókás
körtáncot lejtenek.

Hej! ma meghempergős
jókedvemben vagyok,
szemem is másképpen,
kisfiúsan ragyog.

Te se zokogj, kedves! –
lásd, átszövik a kínt
minden valóságnál
igazabb álmaink!

Gyűjtő, Kisfogház, 54.

Szeress

Szeress! A sors ölelve ízes.
Simítsd el arcodról a gondot,
s engedd aranylón hátrahullni
– verőfény –, ha hajad lebontod!

Gyűjtő, Kisfogház, 54.

Daróc a szürkéhez

Én nem utállak – én köszönnék.
Kis tökfilkó vagy, mint a többi,
akiknek, hogy a fém kiváljék,
a salakért kell létrejönni.

S mert téged is kohóba vetnek,
s a tűz, mert mar és összeéget,
s csak eszköze vagy egy zord istennek –
emberbajtársnak tartlak téged.

Az én sorsom is fájó, dőre;
ha fölizzom, pöröllyel vernek.
Így leszek csikorgó küllője
vérpadra vivő szekereknek.

S hogy véres pénzért hited adod?
Mihaszna vagy csak; nem bánt senki.
Csak homlokod túl szűkreszabott
a mások sorsát elviselni.

Én köszönnék… s tán elízné a
sok meleg száj a metsző fagyot,
csak ismerned el néha-néha
a puszta tényt – hogy ember vagyok.

Gyűjtő, Kisfogház, 54.

Daróc a feketéhez

A mennyet pirulákban méritek,
mint Krisztus szent testét.
De mit tudtok ti az emberekről,
pocakos szentecskék?

Gyűjtő, Kisfogház, 54.

Az idegenné lett élet

I.

Majd megölelsz, mert egybefolyt a vérünk
s a lázas pír még szemünkön remeg.
De fásult kíntól jajt se sír a lélek,
s mert csókunk csak a könnyeinken érett,
útra lobbansz: fényes a szemed.

Kacér a fény. A fény tükörre vágyik.
Sziromhullásra terhes ég felel.
Ó, nem örülni, lángod szórni vágyod,
megkínzott sebről szítni újabb lángot
(mert szenvedni, s jaj, szenvedtetni kell!)

Mert félni fogsz, ha hidegen és kéken
üveges szemmel kiterül az est,
hogy bársonymeleg ringó öle helyett
kihűlt csípőjű szobor-árnya mered
– és elindulsz, hogy könnyed megkeresd.

S ha saját tüzed gyúl, kínozva másban,
és könnyre váltod gyűlölt életed,
talán, de majd csak akkor sírni kezdesz,
sebemre bújsz – sebem még meleg lesz –
beléd-ölelni lázt, a véremet.

II.

Mi azt hittük, hogy bennünk zúg az élet,
derűs kék színre szűrve szét egünk,
szemünk fényével csillan ránk a fénye,
s felcsobban néha könnyünk, dalra mérve
sír velünk, s kacag, ha nevetünk.

Körülöttünk csak fény és csak tükör volt.
Szivárvány íven hajolt ránk az ég.
S úgy tetszett, mintha rengeteg teremben
és ezer arccal mi lennénk az Ember,
a mennyre Istent, s mosolyt szórva szét.

Fagy jött. A tükör megrepedt s lehullt.
Mosolyszilánkok, tört remény maradt.
Bezárult négy fal, jéghideg lehellet,
s a céljavesztett, szürke évek mellett
elidegenült, szennyes áradat.

Gyűjtő, Kisfogház, 54.

Óda bajtársnőimhez

Újhold van. A csönd a mély fölé feszül.
Nyugaton vörösen áldozik a nap.
S ím lobban a lángja szemünk örömén:
hol dől a vér s bitók toronylanak,
borong fölénk az átokbús remény.

És íme, látom az Ige kezdőbetűit
az égre véresen vetülni föl.
És vallom kegyetlen emberi sorsunk,
hogy mindig gyűlölet volt, amiből
néha szeretet-szikrákat csiholtunk.

És meghalunk, mintha színpadon halnánk,
visszahull, visszahull a vér a földre
a sikollyal: „Vicisti, Galilaee!”
S a keresztsúlyos ég vérünkbe törve
lilán lehull Isten arcával égve.

Isten? A visszhang gúnyos hahotája
lelkem már-már a mélységbe rántja…
mégis a fájdalom visszaölel!
Lehullok. Kezetek hűs folyondárja
szorít a szívemen: szeretni kell!…

Vagy szomj és a vágy iszonyra vál, amíg
egy rossz teremtés beteg verejtékét
szemünk homálya könnyé szűri át;
s az emberszívbe medret váj az éhség,
hogy szétszakadjon Isten és Világ?

Hát nem gyúl többé soha csipkebokor?
A lángoszlopból kihűlt hamu marad?
Ruhánkat tépjük, sors ha térdretipor,
belétemetni könnyázott arcomat?!
Hát eggyé már csak vizek hordanak?

Nem! Nyirok ha fojt is, új lombot nevel,
míg hit fakad a szépség álmodásán,
mosoly szirommal új imánkká érik,
s leányszemetek tiszta ragyogásán
kűszik az Isten meztelen szívéig!

S én írok Nektek dalt, gyönyörűszépet.
Dalom símogató lesz és merész,
hogy rímek lángját arcotok lobogja,
s a verslábait véretek dobogja
lüktetve, forrón, mint az ölelés!

Szomjú föld várja csókunk harmatát,
hogy teljesedjék az örök ígéret:
mosoly derítse mossa le a kínt,
s úgy ölelkezzék a föld és a lélek,
mint fonódó, szerelmes ujjaink!

Gyűjtő, Kisfogház, 54.

Halálraítéltek

(Töredék)

Az egyik megtébolyodott, s az Isten
nevét csak súgva merte ejteni.
Harminc ezüstért, vére úgy segítsen,
a mennyországot én vettem neki!
Harminc… de ha fölváltanák tövisben,
esküszöm, millió annyi jönne ki!…
Mennyet loptak! s belé – foga megcsikordul –
én raktam az Istent tövisből és porbul.

S te mit zokogsz itt bennem?! Tán fáj? jámbor!
Művész vagyok, kell hogy szívedre üssek!
Ittál-e már a keserű pohárból?
hiszed-e őt? Krisztus sebére hűs seb,
vagy halál az Isten testén, akárhol…!
vágyadnál nem lehetsz kisebb.
S ha kérdeznéd – s itt felkacag eszelősen –
mást nem mondhatna ő sem.

Megszűnnék, meg! De körbe-körbe járnunk
a csillagoktól le a sárig kell,
hajts Isten! gyíí! a lélek cifra jármunk,
mit barom voltunk sora vezekel.
Társa ránéz. Hát meglehet, hogy ránk únt,
de vágyainkkal akkor merre ver?
Hallgatnak. A csönd meghasad közöttük
s négy szóvá lesz, mely Krisztusok fölött függ.

Márianosztra, 1955

Varázsdob

Borongva zsong a szél,
oly lomha lombja kél
a tájnak.
Gomolygón fény kering,
mint omló éveink,
ha fájnak.

Bíborló napkorong
kibomlott hantra bont
palástot,
ha szád ízéről zeng
halált-idéző szent
varázsdob.

Lidércszín fellegek
kisértik lelkemet,
ha dalt szór,
szellő kavarta fák
sejlő avar szagán
hajadról…

Borongva zsong a szél,
oly lomha lombja kél
a tájnak.
Gomolygó fény kering,
mint omló éveink,
ha fájnak.

A sár ma fölreped
a lárva könnylepett
torára!
(Csak sápadt köd lebeg,
halálba tört szemek
homálya…)

Dobom kong, mint harang;
komor domb int alant
s aládrogy
kavargó lángköröd:
a Nap csóvált örök
Zsarátnok.

Borongva zsong a szél,
oly lomha lombja kél
a tájnak.
Gomolygón fény kering,
mint omló éveink,
ha fájnak.

Sikoltsz, hol mesgye tér
s nyirok nyúl testedért
s a szenny lep,
hogy oldja víz, kezét
sodorva ízre szét
az EGYNEK!

S ha gyatra lét kisért
s agyadba tép: miért?
– ki hall már?!
Szeretsz?… – de fölpereg…
(Egekre görnyedett
vihar jár!)

…s halomba omlanak
a lomb, a holt, a Nap
s világok!
– Jaj!… dúl!… teremt megint,
s majd új tetemre hint
virágot.

Borongva zsong a szél,
oly lomha lombja kél
a tájnak.
Gomolygón fény kering,
mint omló éveink,
ha fájnak.

Gyűjtő, Kisfogház, 1954.

Pszt!

Szád ívén
kis fény
hajolt
s ott fönt
kehelyt
emelt
a csönd,
mint szíveink
az égre,
a tó, mint bor
kiforr
(a hold
ragyog!)
hullong
a lomb
s lerogy
hajadra, mint-
ha égne.

Maradj meg így,
amíg
szelíd
dalokba ring
az álmom…

A tóba lép
az ég,
hogy szép
szemedre színt
találjon.
Csillag
csillog
a habon.
Pszt! nagyon
szeretlek!

Vác, rabkórház, 55.

Fuit

A szomszédomnak vér csordul a száján.
Tüdőbajos. Még néhány napja van,
hogy fuldokolva ökrendezzék, s aztán
sajnálva benne sorsukat sokan
majd kérdezik: „hány évet ült? – hetet… –”
Kereszt se lesz a sírhantja felett.

Hogy miért élt? Ki tudna rá felelni?
Gúlába hordott kövek sorsánál
még sokkal többre úgyse vitte senki.

Családja nincs. Idősebb férfi már;
csak ifjú vágyaktól levetkezett
húsát nyeli a gúla, kő helyett…

Vác, rabkórház, ’54.

Boldog Özséb himnusz

A Pálos rendnek

Egybeomlott könny és a vér,
nyílt seb lett az ország,
nyugatra pernyét hord a szél;
tanyák, falvak sorsát.
Csillag nincs, sötét az erdő,
mégis mécsek égnek!
Boldog Özséb szól az első
pálos remetéknek.

Szállj, ragyogj te mennyei fény,
angyalszárnyú ének,
fájó szívén, magyar szívén
minden remetének.
Add Urunk, hogy rab és szegény
mind testvérre leljünk!
Áldd meg hazánk, hogy a remény
átölelje lelkünk!

Kicsiny láng a hit, de tiszta
fehér, mint gúnyájuk,
sötét erdő zúgja vissza
csöndes imádságuk.
„Nézz le ránk, kik romok felett
fohászkodunk Hozzád,
áldd meg mind, kik fegyver helyett
keresztet hordozzák!”

Szállj, ragyogj te mennyei fény,
angyalszárnyú ének,
fájó szívén, magyar szívén
minden remetének.

Add Urunk, hogy rab és szegény
mind testvérre leljünk!
Áldd meg hazánk, hogy a remény
átölelje lelkünk!

S barlang ölén, cellák sötét
mélyén fények gyúlnak.
Népedért szólj, Boldog Özséb,
mondj imát az Úrnak.
Hívd egybe, ki hív és magyar!
Hívd, ki sebbel ékes!
Győzni fog, ki hinni akar,
s áldozatra képes!

Szállj, ragyogj te mennyei fény,
angyalszárnyú ének,
fájó szívén, magyar szívén
minden remetének.
Add Urunk, hogy rab és szegény
mind testvérre leljünk!
Áldd meg hazánk, hogy a remény
átölelje lelkünk!

Vác, 54.

Csodaszarvas

Századok óta csal egyre. Ki tudja
mely égre hív csodaszarvasom át?
Hajh, de leánykarok ág-boga hajlik
elém s takarja el ősi nyomát!

Vác, 54.

Beszélő

A rácsok előtt öregen, s tele könnyel,
megállt köszönőben Anyám, a szegény;
botjára hajolt s zokogott. De a lelkem
csókjául emelte az ujja hegyén!

Szeretet? Nem akartam alá menekülni.
A szív üresedve halálra valóbb.
S az emberi bűn? Viszi árja a szívem,
mint tiszta, papírlebegésü hajót!

Ma láttam Anyám. Szemeim simogatták
szeme fátyolait, s örömén remegő
keze s arca szelíd erejét, amit egyszer
szobornak emel fölibém az Idő!

Emlék, min a lélek – a fájdalomittas –
virág, mely a porladozóra kihajt.
(Elég-e a fájdalom árnya szemében?
Megsztírik-e sorsom a könnyei majd?)

Most újra magam vagyok, és a szememről
az Isten erős mosolyát leteszem:
ma láttam az Édesanyám, s a szemétől,
szelíd, szerető, meleg árnyú szemétől –
ökölbe szorult a kezem!…

Vác, 54.

Széthullt fényeken

Kedves vagy így, Anyám, hogy most fölém
borul hajadból mind a hófehér,
és úgy dajkálsz szemed sötét ölén,
hogy megszeret az ég és fölcserél;
s így szinte jó, ha széthullottam én,
mint fény a felkavart patak vizén.

Szeretlek így, ha látlak könnyesen,
hogy összesimult sok emlék-parány:
tisztaszavú a csöppnyi ágy, s kezem
imára kulcsolja az est, Anyám.
Ne sírj! Talán nem is költői kép,
hogy megálmodtam Istent, aki szép.

Egy perc múlva talán már más leszek;
új sebbel gyógyít minden pillanat.
S te látod, hogy mi furcsán szétesett:
szemedben minden arcom új maradt.
Így kitakarod, lásd, az életem,
hogy szertehulljon könnyes fényeken.

Szétszórt szemed, s így egyszerűbb vagyok.
A lámpafény most egybehull veled,
hajadban is békéltebben ragyog.
A fájdalom csak bársonyos keret:
puhán elém ölel egy kis darab
sötéttel, mely még hajadban maradt.

Magamból adsz a legtöbbet nekem.
Szemedben dajkált arcom tiszta már;
mosolyt cserélt a széthullt fényeken,
s e szelíd, gyermeki önzés kitár:
ujjongok hulló könnyed harmatán
– szeretni így tanít a kín, Anyám!

Vác, 54.

Levél Horváth Ernőhöz*

Öreg fiú! Te vén barlangi medve!
Egy hónap múlt, s lám újra dalolok
– vagy dörmögök tán, ujjal fenyegetve:
hej! mit jelentsenek ezek a dobozok?

Azért adod, hogy betömd végre a számat,
mint annyiszor, ha téli délután
fecsegni néha szörnyű kedvem támadt,
vagy énekeltem léptek ritmusán,

s te „Egyél inkább" – szóltál, kockacukrod
marokkal tömve számba –, „vagy tanulj!"
A lámpafény kócos hajadra csurgott,
mint őszi nap, ha sárga lombra hull.

Te szólhatnál: „Kontár, coki a húrtól!
vagy kérges ujjú bár, de legyen zenéd
sebből a vér, sikoltó hang, egy új kor –
s ragadd, mint tűzharangnak kötelét!"

* H. E. siralomházból kegyelemmel szabadult. Többek közt barlangkutató. A fegyelmi zárkába csomagot juttatott be hozzám. (G. A.)

Te szólhatnál. Riadt szemedben nemrég
iromba bitók árnya reszketett.
Barátom vagy, s mementó még az emlék,
mely felkísérti ocsmány vesztedet.

Mert eltemettünk. Csak úgy egyszerűen.
A düh kinyúlt a fájdalom elé;
bajtársi gyász volt: fehér ökölbe gyűrten,
mit nem enyhített könny, sem ölelés.

Kezem, ne hidd, hogy lenge dallamfátylat
egy álomsóvár nép sebére tép –
végső, mákonyos álmán őrt kik állnak,
hogy ámuljanak: „milyen csodaszép…!"

Nézd, nincs e hangban semmi nyúlós bánat.
Ez csak a vers. Ez csak a puszta én.
Már cölöpösek, döngenek a lábak,
és áttipornak jelzők özönén!

Egy búsult Krisztus korbácsát viselve
kész ez a hang már, s szent küszöbre lép!
S nem megy el innen a szűzi vizekre.
Kell ez a föld, és drága e kósza nép!

E vers is lásd, neved szeretetében
mosollyal indult, de a fájdalom
úgy tör elő, mint arcbaszökkent vérem,
s e sáros föld, rőt lobogók alól!

Vác, fegyelmi, 54. dec.

Nosztrai leoninusok

Oly szép itt a vidék, és benne hasonlóbb
ember az Istenhez. Homloka tiszta, szelíd.
Jézust látom, a hűs Gecsemáné kertben elomlót.
Csönd van. Olajfák. S fönt, már valahol közelít
Isten – a hajnal rőt poharát ajkához emelni.

Néha felizzik a dal, s rím lobban a nosztrai nőkre
– ott heverésznek a hűs gesztenye lombja alatt.
Szépségük pedig úgysem más, mint visszaverődve
csókok vágya, amely lelkemen égve maradt.

Márianosztra, 55.

Szamóca ért a lejtőn

Szerelmek éjjelét magamba járom.
Csak fönt a hold kisér a fák között,
s a bársony ég, amint a holdsugáron
sötét szemed színébe öltözött.

Az arcodat már álmomban se látom;
a messzeség homálya elfedett,
de érezlek, ha szél borong a fákon,
s az éjtől visszakérem lelkedet.

„Szerelmet, Hold! találsz-e még szemében?
Ölén kigyúlsz-e, bársony éjszaka?…”
A sápadt hold tagadva int az égen,
s hajamba dért vegyít az éj fagya.

Emlékszem, egyszer így borult a tájra
a tél. Kristály pelyhekben hó esett,
s mint hűvös csók rogyott hajadra, szádra,
eléd borulva, óva léptedet.

Te szánkóztál, arcod kigyúlt a szélben.
S én állva házatoknak udvarán
– bátortalan legényke – félve kértem:
„Engedj suhanni véled, kisleány!”

Majd nyár lett és szamóca ért a lejtőn.
Kirándultunk. S titokban lestelek,
amint a bíbor esti fény, megejtőn,
ruhácskádból kilopja testedet.

Úgy vágyom rád, mint akkor, ott az erdőn.
Kacagva bújtál. Én kerestelek…
s mert nyár volt és szamóca ért a lejtőn –
enyém lettél, hogy lassan este lett.

Szerelmek éjjelét magamba járom.
Csak fönt a hold kisér a fák között,
s a bársony ég, amint a holdsugáron
sötét szemed színébe öltözött.

Az arcodat már álmomban se látom;
a messzeség homálya elfedett,
de érezlek, ha szél borong a fákon,
s az éjtől visszakérem lelkedet!

Vác, 55. jan.

A távozó

Az országút felén katona ballag.
Előle egy-egy nő hívja gyermekét.
Az asszonyt nézi. Homlokán a csillag,
arcán lefutó szégyen pírja ég.

Még visszanéz a házra és a fűzre…
Alatta áll a kisleány, kinek
kis fenekén szoknyája csengettyűzve
egy balga nóta ritmusán libeg.

S hogy üvegbúrával eltakarja
az ég a szép, virágos hegyeket,
sorsából megsejt valamit és karja
fehér ököllel égre fenyeget.

S így ismerős a gyermeki lélekben
– ó, kinek fáj, tud szeretni csupán…
S a kisleány piros mosolya lebben
kendőjével a távozó után.

Márianosztra, 55.

Lelkem csöppnyi volt

Karácsony táján volt. A lázam
elérte már a negyven fokot.
A tűz dobolt, s az angyalhajon láttam,
vörös lángnyelvekkel osztozott.

Anyám inget foldott, míg késő este lett.
Az öreg varrógép zúgott, zötyögött.
Lelkem csöppnyi volt csak, majdhogy elesett
a paplan virágai között.

Csak téptem őket, s hetvenkedtem (hiszen
már sírba értem). „Olyan szomorú vagy,
Anyácskám! Ugye, akinek viszem,
tán meg se látja, oly iszonyú nagy?”

Az ingecske szállt, s a két foldozott lyuk
„Istenem, segítsd meg!” – sírt, reszketett –,
én danásztam vígan, ahogy este szoktunk:
„Anyukát, apukát és engemet.”

„Kisfiam, ki gyermeket sírni hallott,
a szépen halt virágnak is örül…”
S anyácskám a virágokra hullott,
s a fehér gyolcs borult rá legfölül.

S én vittem őket kacagva: fényesebb
csokrot még senki sem kötött!
Lelkem csöppnyi volt csak, majdhogy elesett
a paplan virágai között.

Márianosztra, 55.

1955. Halottak napján

A földön járt…
és nem volt magányosabb nála.

Volt olyan, ki
csillagot fűzött homlokára,
felhőkben járt,
cimborált az égiekkel,
s ki a halál
hűvössége mögé ijedt el,
(de a szívét
úgy rázta, mint egy csörgődobot!)

Ő fölnézett,
és bús volt, hogy mily ütött-kopott
a csillag mind,
és fuldoklók, kik érte nyúlnak.

Hogy hordták már
dicsfénynek s töviskoszorúnak.

Így – a Sátán,
midőn a hegyre vitte és szólt:
„nézd, megosztom,
a föld kell-e hát, vagy az égbolt?” –
a földért nyúlt;
„Isten arca” – s csákányt ragadott.

És most szívét
(úgy rázzák, mint egy csörgődobot)
megszentelem,
s meggyújtom Halottak napjára.
Ma szebb a föld!

…és nem volt magányosabb nála.

Márianosztra

Emlék

A nagy, gótíves templomablak
napsugarakkal ötvözött
arany szentjei lapozgatnak
némán a fürtjeid között.

Körül hűs pompa és szilárdság.
Szobrok, fejkendős asszonyok.
S fejed szép, titkos fóliánsát
nézi az Úr és mosolyog.

Aztán egyszerre, pillanatra
mégis szomorú lesz az Úr.
Fejed az áhitat lehajtja,
s hajad közül elébe hull:

virág, valami régi emlék…
édes, sziromszép meztelenség!

Márianosztra, 55.

Kenyéren és vizen

A mocskos padlón fekszem,
hátam vetem a falnak.
– A fájdalmon… lehet-e versem,
hatalmad? –

Próbálgatom Anyám mosolyát.
Lelkére még dalaim szórnám…
Könnyeket, mik már nem fagynak át
a formán.

Másom sincs, Uram. Beérem
azzal, hogy arcodat viszem.
Csak így bírtam még el kenyéren
és vizen.

Márianosztra, fegyelmi, 55.

Karácsonyi ének a börtönben

Szürke falakon túl, messze, gyertyák gyúlnak.
Ünnepi harangok imára kondulnak.
Komor szájunk szélén keserű vonások.
– Hallod, Názáreti?
Súlyosak a láncok.

Lüktető városok élete csendesül.
Millió gyűlölet könnyekké szelidül.
Kiégett szívünkön már nem csordul bánat.
– Hallod, Názáreti?
Megtörték a vágyak.

Kacagó kicsinyek ámuló szemekkel,
Derűs emberpárok zsolozsmás lélekkel,
Hajlott hátunk bűnös alázatra görnyed.
– Hallod, Názáreti?
Vedd el életünket!

Fia képe előtt leboruló asszony.
Drága vonásain torzul a fájdalom.
Könnybefúlt hangjában mély kínok zihálnak.
– Hallod, Názáreti?
Segítsd az anyánkat!

Nedves zárkák alján összeroskadt árnyak
Fásult, néma vággyal szent csodára várnak.
Vasrácsokon által halvány fényre néznek.
– Hallod, Názáreti?
Peregnek az évek…

Tágult pupillákon tébolyult kín lángja.
Négy zokogva készül a mártírhalálra.
Torkához kap, s felsír álmában a gyermek:
– Hallod, Názáreti?
„Apámat ne engedd!”

Megtiport országon dühöng szilaj átok.
Neved rohadt dühvel ócsárló pofájuk
Káromolva töri csendjét a szent éjnek.
– Hallod, Názáreti?
Megbocsátunk… – Érted!

Túl a szitok zaján felcsendül az ének.
Zúg, dagad, hömpölyög, feluljong a lélek.
Megrendül a börtön, recsegnek a zárak,
Rab torkok harsogják szerte a világnak:
Dicsőség Istennek, békesség a népnek.
– Hallod, Názáreti?
Hozzád száll az ének.

Márianosztra, 55.

Költők, emberek

I.

Alul csók hull rá, míg kinő
szívén a szomja dalnak, fönn meg
gyolcsot göngyöl rá az Idő
– és reszketnek, kik élni jönnek!

Szívük helyén rőt kereszt függ,
s alul a föld áll a vérnek,
a Hold szarván hasad a testük
– és boldogok, kik halni éltek!

II.

„Hallod, hogy zokognak a bércen?
S ki Krisztus volt, Sátánt kiáltott…
Hallod?” Sikolt… „s egy denevért sem
feszíthet meg már a halálod…”

„Nincs tán anyád, aki féltsen,
s most dajkál a gyávaságod…”
„Talán. De úgy is többnek érzem,
mint ti mondjátok a világot…”

Márianosztra, 55.

Örök arcunk

Ha zárkám festeni kéne, a kép zord
lenne. A táj, faláról mint sötét
keretben kép, úgy lóg, de néha szép zöld
lángjaival fürtös főt hajt föléd.
Az ajtó komor szimbólum. Úgy képzeld,
mint végtelennek véges küszöbét…
S a középen, keresztbetett lábakkal
Kamil ül, mint szokott, szemben a nappal.

Remekmű, de mit csak úgy hevenyészett
az Isten lágy agyagból – gondolom –,
s most a fájdalommal lesz az enyészet
drágább, a végtelennel oly rokon
arcon, mint évszázados repedések
ifjú-mosolyú Buddha szobrokon.
Ül, mint kit a Sátán el sohasem nyer.
Ha élni kell, ily halálos az ember.

Ha élni kell, s az ember még halálos
angyalarcával egyszer visszaint.
Művészetünk, az egyetemi város
– amit fölépítünk, a gyáraink,
s vén földünk vert,ráncos arca, hová most
rozs-szíj hegén gyümölcsös árnya int
– lesz örök arcunk, s pár sosemhalott dal.
Más mi lehet itt még a magyarokkal?

Oly meztelenek és szánalmat keltők.
Takarnók őket, meg ne fagyjanak.
Zúzos lelkem óvná, mint téli szellők
belehelik a gyönge gallyakat.
Ha tél jönne és férgesét leszelnők,
talán, ha fáj is – nem maradna mag.
Szikrázzon hát lelkünkkel zúzmarásan,
csak századok szívébe fagyva lássam!

Sötétedik. Az alkony már szemünkre
gyújtogatja vöröslő mécseit.
A felhő, mintha hegykereszten függne
(ember nincs is, csak szenvedése itt),
sebet tajtékos oldalába ütve
ha esti fény megváltó kése nyit.
Majd szétcsorog a vér, vádnál sötétebben,
s én megmosom arcom s kezeim a sebben.

Kihűl a Szépség, homlokára alszik,
s majd bűnjelül hordja, ki nincs miért
lemeztelenítse az emberarcig.
A vers körülvesz, mint ezüstös vért.
Csak néha hagyjuk el, kemény a harc itt,
és elveszik, ki harcán győzni vélt.
Mind árad a vér, a kín, mint a tenger,
s föllebeg hátán a könnyebb: az ember.

Márianosztra, 56.

A csillag

Csillag volt egy vemhes jászlon
s egéről mintha letörne…
Törvény volt, hogy jelnek látsszon.
Lehet dal, mely elsöpörje?

Felvenném, s tán megsimítnám,
mintha máris emlék volna.
Könny ha hullt is? – véres szikrán
gyúl az ég, s hát hull a korma.

Csillagocska, kis vöröslő…
Megvillan egy tócsa színén,
rálépek, s lám, mint a szőlő,
fürtökké ring lábam helyén!

Márianosztra, 56.

Sorsod művészete

(K. S.-nak)

Már szinte én is látom azt a dombot,
s a ház fehér falát, amint a lombok
borulnak mind a mennyezet fölé.
Mintha kezekkel arcát eltakarnák,
s egy alvó gyermek égő, lázas ajkát
nyújtaná sápadt csillagok felé.

Csak egy fényképet tudsz mutatni róla,
hol úgy őrzik a fényt a vén diófa
levelecskéi, mint a harmatot.
A képen áll az Idő… csak a lelkünk
borzong a széltől, ami róla eltűnt.
– Dalolom azt, ami nyomot hagyott.

Feleséged úgy áll ott, mintha félig
ő lenne törzse, mely gyümölccsel érik,
oly egyszerűen. Csak lánya két szemét
(ághegyről visszatűző őszi harmat,
a puha szirmok hordják – s belehalnak!)
hordozza magán, mint az ékszerét.

Köröskörül virágok, fák – tavasz van.
És ami nem látszik: valahol a gazban
a fény egy kis bogár hátán ragyog;
az imént nézte kislányod talán,
zöld láng volt: most ott olvad mosolyán.
– Dalolom azt, ami nyomot hagyott.

A két nő, mint a táj, csupa mosolygás.
Mellettük, tán a napba néz szomorkás
fintort vágva a kisfiad: Sanyi.
Mintha átélte volna már kitépett
virágok bűntudatát: hogy csak szépek;
s nem tudta volna még kimondani.

Egy fényképed van, és amit kivált még
az élet határán, ahol az árnyék
alakjuk átölelve megfagyott.

Nézed, keresed jövőd arcaikban,
hol múltad árnyék lett egy ferde síkban…
– Dalolom azt, ami nyomot hagyott.

Rab vagy. S bár hited a sebek belepték,
a sejtelem, hogy egyszer fölleled még
utad nyomát, életre csábítóbb,
s úgy kapsz az emberszíven, e törékeny,
de cicomás és rideg kőedényen,
hogy kiigyad és összetörd, mint Jób,

kinek cserepet se dobott a Sátán. –
Az ember kínja szól a kisded száján,
akármily szép és édesen gagyog.
Ezért kell csókja, könnye asszonyodnak:
az ember szomjas és szomja nyomot hagy.
– Dalolom azt, ami nyomot hagyott.

Most csodálkozol, hogy a világ furcsán
megáll börtönök és keresztek csúcsán.
A térgörbék, a négy dimenzió
megpördül ott, mint ujjadon a labda,
s ó, nincs erő, hogy onnan leszakadna!
– Pedig zsenge még, mint egy zöld dió.

Térnél vissza az útra – de csak emlék.
Keresed benne a lelked: a lelkét,
s csak vágyaidhoz hasonlíthatod.
S ha fáj – megölted! Gyilkosság van abban.
(A teremtésnél néha magasabban.)
– Dalolom azt, ami nyomot hagyott.

Megcsalt az út, elfáradtál, elég volt.
S ha eddig az volt: maradjon csak égbolt
a vén fa ott, a házatok fölött.
A szél, mely róla elszáll, mit is mondhat
neked, ki fogva tartod vigaszodnak! –
a szél, a szél, mely lelkedért zörög…

– Verset írok SORSOD MŰVÉSZETÉRŐL.
Űzöm az ÉLŐT, míg lélekké sérül.
Ha megmintázom – mindannyi halott!
De mit én öntök köréjük: a forma,
olyan lesz, mintha Isten szobra volna!
– Dalolom őt, aki nyomot hagyott.

Te féled őt, kit Végtelennek vallnak,
hiszed bűnét, hogy kínálhat jutalmat,
s mert rászorulsz, még jobban szánlak így,
– vadócba oltott szegény rózsahajtás!
A szeretet csak művészet, nem vallás.
A szeretet nem szándék, de a Híd.

A kő csak üt, ha hull, mert tehetetlen.
S az ember szól: „ha sárral összeverten,
de utad voltam itt – és meghalok!…”
S ő megtisztít, hogy Útját szebbé tegye.
A szeretet a Lélek Művészete!
– Dalolom őt, aki nyomot hagyott.

Csak ruhája a sors – a táj egy korszak.
S én féltve őrzöm, mi ruháján volt csak,
egy jel, virág, mi onnan leesett…
„Rajongó vagy” – szólsz, s lehet, igazad van.
Mégis én mondom ki az örök dalban:
vagyok, Lelkem, a Te szerelmesed!

Vagyok: a Teljes, csillagokra válva.
Vagyok: az Isten Sorsa; hogy világra
ő hoz, s én mégis világa vagyok.
Vagyok: a szomjú szarvas a pataknál;
bizonyság, hogy Többért vagy önmagadnál.
– Dalolom őt, aki nyomot hagyott.

Vallom, hogy van a létben bizonyosság;
bizonyos a Szép, mert szomjúhozzák –
hogy nincs Végtelen, míg Énem a Rész;
hogy vagyok, mert hiányzom Valahonnan,
és leszek, amíg vágy és fájdalom van,
mert nélkülem nincs Beteljesülés.

Mert barlangok falára már és később
a kőtáblákra is én fogtam vésőt
parancsolván, hogy „sokasodjatok!”
s úgy láttam jól – ki akkor voltam, Mózes –,
ha olyannak, ki hétszer-bosszúálló lesz
dalolom őt, aki nyomot hagyott.

Születtem, Buddha, kék kristályburokban.
És féltem – jaj –, hogy egyszer összeroppan
az ember és nem bírja már a kínt…
Szerettem, balgán bár vagy álmodóan,
de tudtam, önmagától kell megóvjam,
s én zártam rá a hűs burát megint.

S kit félreértett nyolcvan emberöltő:
nem gyönge isten, de Jézus, a költő,
az olajfák hegyén én jártam ott!
S én vagyok, ki most is megölellek,
vallak önmagamnak, vallom a Lelket,
dalolom őt, aki nyomot hagyott.

Tudom, hogy szörnyű mély a kín a földön,
s magam kell ismét, százszor összetörnöm,
amíg az űr fölé hidat verek.
De Jehovát és poklot én is hittem,
s az én harcomnál soha emberibben,
soha szebbért nem vívtak fegyverek.

És nincs erő, mely engem elveszítsen.
Énem: Valami nélkül Egész nincsen.
Az ember útja fönn a csillagok.
S nincs messze, honnan még messzebb ne nyúlnék,
de tovább, tovább, és azon is túl még
dalolom őt, aki nyomot hagyott.

Lásd, előtted is szent a jel, s az emlék,
csak arcaimban nem ismerted fel még
korokon túl is örök önmagad,
s hogy a Végtelen mégis a mi véges
szívünkből nől; hogy lombja zeng! – én édes
dalát hozom, s e dallam fönnmarad!

Köröskörül virágok, fák – tavasz van.
Mert minden fény volt! – akárhol a gazban,
s csak arcunk mosolyától lett nagyobb.
Szemek ragyogása tűz, mint a harmat,
s én ékszerét hordva virágnak, dalnak,
dalolom őt, aki nyomot hagyott.

Márianosztra, 56. márc.

Töredék

Szökés a nagy árvíz idején, amikor a Duna kiáradt a börtönig.

1954. júl. 18. Vác, polirterem, kb. 22 óra

Az ablakok közét a hullám
ingatja zöld falakra szét,
amint a lámpák fénye hullt rám.
Emeletes bitón a szél
harangjátéka ez a hullán,
ha kongva oldalához ér.

Hullámok csobogtak nyugodtan.
„Valahol vihar közelít”…
Én még a halálra gondoltam,
ahogy a szív e halk-szelíd
melódiával egybedobban
„ha lő, ott esem össze…”, így

csavartam rongyokba az ablak
vasát, hogy csöndesebb legyek.
A villámok már hangosabbak
voltak, s a Dunából rekedt
dühhel ilyenkor égre csaptak
a lila Pilisi hegyek.

Sok-sok verejték és idő kell,
amíg a fűrész áthalad:
s benedvezett törülköződdel

s egy rúddal a csavart vasat
meghajtod, ameddig csípőd el-
fér közte és sovány hasad.

Aztán felállsz. A rácsok lomha
keresztje homlokodra dől.
Ha most kilépsz, könnyen a konca
lehetsz. A toronyból az őr
szemét a fény csak erre vonzza
a vaksötét sziget felől.

S hogy mit tesz, azt meg kell érezned.
Feszült idegzeted ne várasd.
Motorszivattyú berreg messzebb,
a víz már elérte a várost.
Csönd. Majd hosszú vonatfütty reszket.
„Fénysor kúszik valahová rá… Most!”

Kidobtam magam, de a résbe
bennszorult átkozott farom,
s egy percig („mikor vesz már észre?”)
lábam úgy járt, mint szélmalom,
de vizet értem és balkézre,
mint uszodában a falon

beütve szoktam verseny közben,
buktam a víz alá puhán.
A távolság a drót és köztem
20–30 méter volt csupán.
S én víz alatt leúsztam ötven
métert, de itt cipőm s ruhám

olyan nehéz lett, mint az ólom.
S csak kínlódtam tovább, tovább
kapaszkodva a gyér zsúrlókon,
míg a rőt kőcsillagon át
végre elértem csudamódon
a lámpaoszlopok sorát.

Pulóverem itt három ízben
akadt a szögesdrótba, mit
megláthattak, álltam a vízben,
s a végső pillanatban, itt
– ég tudja mért – lassan, precízen
oldozgattam ki szálait.

(A hajóállomáson léptem partra, de alig vettem pár lélegzetet, megszólalt a sziréna, kigyúltak a reflektorok, megkezdődött utánam a hajsza. Visszadobtam magam a Dunába, hogy átússzam.)

Majd elragadt és körbe, körbe
csavart az ár, a szörnyű tánc
fölébe, mint a föld ökölbe
szorult homálya nőtt ki Vác,
s ezer szélrázta villanykörte
csörgött a földre, mint a lánc.

És mégis, mégis most az őrfény
mily fájó lett, hogy elrohan…
S ott megsejtettem, hogy a Törvény
(sodort, sodort a vad folyam)
átcsap a Tér- és Időgörbén,
s a küzdő élet még olyan

bűntől sohasem menekült meg,
amit a lélek még kivall.
Ahogy örök jelén a kürtnek
lehull a jerikói fal. –
Aztán a fények elmerültek,
és bőgve kitört a vihar.

– S tetemre hítt szörnyek levágott
feje sírva harapta szét
mezítelen, halott leányok
jeges, szeretkező ölét,
amíg legörgő csontpofájuk
kiverte ragyával a jég. –

Az óriás vízbe volt hol vájja
körmét a szél. Le-fel csavart
örvény és ár, majd mint roncs gálya
maradt el egy-egy eltakart
sziget sötét lombkoronája,
de nem látszott sehol a part.

Görcsöt kaptam. S csak gyúrtam kábán
a kíntól („hol most, ki merülő
kezem fogná… hol? …Csak a Sátán
jár a vizen…”) de a zendülő
hullámok vad melódiáján
még pontosan zihált a tüdő.

A félszigettől visszakerült
ár újra s újra visszahajtott.
Aztán a lassan lecsendesült
zivatar, az utolsó kardok
cikázó pengéjébe dűlt –
s én elértem a túlsó partot.

A rendőr

Fölértem a partra, s mikor gyanakodva
lebuktam; a gát tetején
fény gyúlt, tekeregve, akárcsak a kobra,
a fűbe simultam. A fény
felém közelítve megállt s alakomra
terült. („Egyedül lehet.”) Én

felálltam. Az őr felemelve kezét, szólt,
– Ki az? Maga mit keres itt?! –
A part, hol az út vezetett, szakadék volt.
(„Őrház ide messze esik…”)
De átérsz-e lelkem – míg vakító fény forr –
a rossztól a kénytelenig.

– Vácról szöktem az éjszaka… – Lentről
a szürke folyam kavarog…
Álltunk szótlan, én meg a rendőr,
egymásra fogott magyarok,
s én néztem az álla hegyét. Belelendül
a váll, hova majd lecsapok.

– Itt térjen a főd fele – mondta lefödve
a lángot. Az ökle kinyúlt.
S én néztem a hála szemével a rögre.
Hazánk csak a könnyteli múlt.
De vallja hazának az ember örökre,
hol két ököl összesimult!

(A hős nem sír és nem érzelgő –
mondhatod, sárszagú morál.
Szíve helyén ne hidd, hogy mert ő
„a férfi”, holmi bádog áll!
S hol én sírtam, sírt ott az erdő,
szállt, szállt ezer kis fénybogár.)

Tahitótfalu

(…Lopva néztem egy világos
szobát. A zöld falon kopott
kereszt függött, s a tűz egy álmos
asszony ölén hunyászkodott.)

Már nem bírtam tovább. A vízben
elcsigázott a vad iram.
Ruhám se volt és fáztam is: „Benn
tűz dorombol karjaiban…”
S beléptem, szólva „Adjon Isten!”
s ő felelt: „Adj Isten, fiam.”

S már állt is fel. (Madame Curie-ig
egy asszony bárki, enni ad.)
S én megkérdeztem, mért ül így itt,

hisz nemsokára ránk virrad.
A gépkocsikra vár. Ürítik
a falvakat az ár miatt.

Elmondtam neki az egészet.
Előbb nem tudta, higyjen-e.
– Monostorban – szólt, s körülnézett
gyanakváshoz szokott szeme –
parasztok laknak. – Itt merészebb
lett. – A nép ott elrejtene."

✻

Messze feltűnt Szigetmonostor.
Megálltam. A látvány egy kicsit
sziven csapott, mert mint az ostor
kígyóztak rám a gépkocsik.
Családok vitték bútorostól
kis motyójuk a kompokig.

✻

A gáton volt, hogy a két őrszem
felém kiáltott. – Állj, ki az!?
S én karjuk fölött – feldühödten
és káromkodva, szent igaz –
vetődtem át, mint szemtükörben
egy riadt fecske átnyilaz.

– Rendőrség! Hej! Rocsót! Reflektort!
– üvöltöztek, mint a dervisek.
A víz irtózatos hideg volt.
„Elfognak" … S bár ha nem hiszed:
mérlegen inghat egy meleg korty
s egy hátralevő évtized.

(Ekkor már a szökésem miatt riasztották a szigeti rendőrséget is.)

Körül a liget tavat képez
az ármezőn, és így alig
s csak úgy látszanak ki a széles

vadalmafák, mint kis csalit.
„Ha elérek az erdőszélhez,
elrejtenének lombjaik."

Küzdöttem, de már minden mindegy.
Krisztus száján a végső korty.
A távolság a fákig, mintegy
60-70 méterre volt.
S ráadásul kibújt, mint egy
lecsüngő szajhamell: a Hold.

(Szép verset hallsz, min meghatódnál,
de látsz egy fürdő vén lotyót;
a ronda mell hasára lóg már,
s tudod, hogy arra hullt a csók.)
S már dörögtek a fordulónál
az engem üldöző rocsók.

Még 40… 30… egyre küzdök.
És lát, és bőg a csorda… Bár
a tó szép volt, mint ezüst tükrök,
de fölötte, mint kínhalál
kifent borotvakése függött
a fényszóró, ahogy kaszált.

S elértek, mikor a lábamba
úgy tetszett, a kígyó harap.
Tudtam: vadalmaág vagy inda,
és eltűnve a víz alatt
úgy mosolyogtam rájuk, mint a
tiltott fán az az egy falat.

A lombozat hol összeível,
a falka még soká csahol.
De fényszóró már nem vetít el
a csöndes éjszakába, hol
kacagva, mint Till Eulenspiegel,
a folyón úsztam valahol.

✻

…A túloldalt már vártak lesben,
de jókor látva, hogy fölém
egy csikk-parázs véres keresztem
feszíti fegyverük csövén:
ugrottam, másztam, míg leestem
és eltüntem egy fal tövén.

✲

(Két kerékpáros rendőr elől menekülve egy házba jutottam, de a jelentkező férfi gyanús volt és rosszindulatú, csak fenyegetésre ígérte meg, hogy hallgatni fog rólam. Tovább menve egy másik kertes ház ablakán zörögtem. Férfi jött ki és szólította csendre az ajtóhoz láncolt kutyát.)

Kijött, s elém állt a küszöbre.
Bent ijedt gyermekhang gagyog.
Én hallottam jól, esküszöm, de
az eszem akkor kihagyott,
s benyomtam őt, nem is köszönve,
csak elmondva, hogy ki vagyok.

Kis asszony jött ki hálóingben.
Megrázkódtam. Valami ős
rokonság, hogy szíveinkben
a mások félelme időz…
A férj halk volt, csendes. Tekintsem
a feleségét. Viselős.

– Jó – szóltam, s tán nem is hazudtam:
mint aki mindenről leköszönt.
– Jó. Adjanak fel. Igazuk van. –
Gyűlöltem bennük a közönyt.
De fájt, és mint a kín Vazulban,
átfont és megolvadt a csönd.

A konyhába vezetnek végül.
A reszketés már nem kínoz oly
nagyon. A nő a tűz elé ül.
Beszélek, s nézem. Lányos orr,
homloka felhős. Majd lekékül
szeméből az első mosoly.

Hajnalodik. Ruhám még szárad,
kiöblítve a tűz előtt.
Eszem. A férj ócska ruhát ad.
Vezet. Szénaszag… S még a rőt
homályon át elérik
szemeim a padlástetőt.

(Pestre jutok 20-án reggel. Farkasréten észrevesznek, bekerítenek. Hosszú bújdosás után sikerül Budaőrsnél a gyűrűből kitörnöm. Van néhány forintom, abból végigutazom Pestet, Budát, de minden számba vett lehetőségem csődöt mond. Sehol nem találok senkit. Közvetlen ismerőshöz, rokonhoz nem mehetek. Házmesternőknél nyomozok egy-két volt barátom után.)

Találkozás Margittal

1954. júl. 20. Budapest, Fő utca,
kora délután

Jártam, mint egy sokat kibírt ló,
s nem tudnám elsorolni, hol.
Pénz sem volt, mi egy-egy szipirtyó
agyvelején szikrát csihol,
hát mentem, mindinkább megingó
hittel a sorsomban, s mikor

a fáradtságtól alig láttam,
valaki rámfeledkező
szemére megtorpant a lábam.
Egy kis budai étkező
utcai részén egymagában
ült s evett egy fekete nő.

Úgy ült, eltartva pirosított
kisujja körmét messzire;
„virág” – gondoltam, oly szelíd ott.
Csak szép, mert nincs mit tennie.
És ekkor volt, hogy megszólított
Margit: – Te hogy kerülsz ide?

Tudom. A józan ész. S hogy kár volt
akár egy percet veszteni.
El! el! S csak néztem, hogy fák ráhullt
árnyát szirmokká tépdesi
arcomba szórva a szél, s kábult
fejjel csak intettem neki.

Riadt volt, s én láttam, hogy sejti:
közénk nőtt már a börtönöm.
Megfogtam, de éreztem: semmi,
e lányhoz már semmi közöm.
Azt mégse tudtam elviselni,
hogy át ne süsse bőrömön

valója bélyegét, a húsát;
ott összeértek arcaink.
Szemén megtört a szomorúság,
s hozzámsimult egy percre, mint
virágkehely, ha odahúzzák
s szelíden újra visszaring.

Vártam, hogy kérdőre mikor von.
Nem sejtené ruhám alatt
talán szökött fegyenc mivoltom?
Majd nadrágomon megakadt
szeme, a csúnya barna folton,
és láttam, ajkába harap.

– Várj itt. Magdának szólok. – S eltűnt,
de tíz forintját nálam hagyta.
S én felkacagtam, akár Peer Gynt,
a más asszonyát elragadva.
Egy óra múlva hárman ültünk
a presszóban: ő, én s a Magda.

(Beszélgettünk. Inkább csak Magda és én. Margit nagyon sápadt és csendes volt. Amikor engem annak idején letartóztattak, vendégeket vártunk volna aznap estére, a munkatársaimat, nőket, férfiakat, kb. tizennégyet. Anyám egész nap a vendégeim fogadására készülődött. Délután 5 órára várt haza, de múlt az idő… ő csak várt… várt, egyre izgatottabban, balsejtelemtől gyötörve. A vendégek – mit se tudva – 8 óra felé gyülekezni kezdtek. Megsejtve a bajt, a nyomott hangulat

ellenére, ott maradtak, hogy Anyám ne legyen egyedül. 11 óra után hosszú csengetés… Rendőrség… Házkutatás… De csak anyám és a két lány tudta, hogy én hol lehetek. Magda anyámról mondta:)

– Nem látszott meg, hogy elszorulna
a szíve. Erőt vett magán.
Vigyázott mindig a borukra,
hogy ki ne fogyjon – szól a lány. –
Csak néha tűnt el, mint ki futna…
(S a konyhaszéken sírt Anyám.)

– És ti? – Amikor elvitt a katpol,
még nem tudtuk, múly szörnyü. Nézd:
ott állt az a sok palack bor,
és hogy ne keltsünk feltünést…
– Hát ittatok. – Igen. – Én akkor
kaphattam az első ütést.

✻

… S a Bálint-fiúk anyja nyáron,
akit csak megszólíthatott,
a gombját fogdosta, vagy vállon-
ragadta és csak kacagott:
„Képzelje el uram, hogy három
fiam volt, és most mind halott!”

(A Bálint-fiúk a barátaim voltak. Három testvér. Egyiküket a határon lőtték agyon, a középsőt felakasztották, miközben otthon váratlanul meghalt a legfiatalabb is.)

– Ki Dénes? – Margit udvarlója…
Ezért lettem hát idegen.
Sok víz lefolyt. S ugyan ki rója
fel bűnéül? A vizeken
csak mi lebegtünk, mint a bója,
megláncolva és vesztegen.

(Megbeszéltük, hogy Dénesnél bújok el 24 órára. Elváltunk. Estig Pesten csavarogtam, keresve kevésbé veszélyes lehetőséget. Nem volt. Este 9-kor találkoztam Dénessel és Margittal. Mikor feléjük közeledtem, Dénes feltűnően az órájára nézett. Kettő percet késtem. Margit sápadtan, keskeny szájszéllel előbb Dénesre, majd rám

mutatott, és egyetlen hang nélkül, mielőtt hozzájuk értem volna, megfordult és eltűnt a tömegben. Utoljára láttam. Dénes udvarias volt. „Mindenről értesültem", mondta. „Nálam hetekig biztonságban lehetsz!" Altatót is hozott, mert el tudja képzelni, milyen idegállapotban lehetek. Aladár utcai lakásában hagyott magamra, mondván, hogy az árvízzel kapcsolatos szolgálatba megy.)

Hazudnak. Persze nála alszik.
Gondolják, s igazuk van: fájhat.
Azért talán ma megvonaglik;
ideges, hazudja majd, fáradt.
S odaadja magát, mert Margit
engedelmes, puha kis állat.

Az asztalon könyv van. Címéül:
„Büntetőtörvénykönyv" áll, amely
Dénesé. Ő ügyésznek készül.
„Ha megürül – mondta – a hely."
Fekszem, s lapozgatom. Végül
elalszom, mélyen, mint a tej.

(Másnap későn ébredtem. Reggelizni az egyik közértbe mentem. Később lesétáltam a Dunához. Visszafelé jövet rosszul lettem, le kellett ülnöm a fűbe. A szívem nem bírta már, gyenge, mióta strúmával megoperáltak a rabkórházban. – Délután kiültem a ház bejáratától nem messze az egyik játszótéri padra, hogy megfigyeljem, Dénes kivel érkezik, vagy követi-e valaki. Este 7-re ígérte, hogy hazajön.)

Az út a térnél kettéválik.
Kisgyermekek fogócskát játszva.
Fölöttünk rózsás arcocskáik
legyezgeti néhány akácfa.
Furcsa. De úgy tűnt, hogy halálig
valami honvágyam lesz Vácra.

Hol leborul vérző halomba
az emberszív s fölé kezünk
imára font, remegő lombja
virágot hajt, hol szenvedünk,
szomorú lelkünk a fájdalomra
lebeg, s reá emlékezünk.

S a fény elé lehulltak sorba
a szomorúfűzek, amik
mintha sírva törülték volna
lebontott, tiszta ágaik
aranyhajába, mint Magdolna
az Úr mezítelen lábait.

(Dénes 8 óra körül érkezett egy ballonos férfival. Beszélgetve jöttek az utcán és befordultak a kapun. Utánuk mentem, hogy megnézzem együtt mennek-e fel a lépcsőn Labanc Dénes lakására, vagy elválnak a lépcsőházban. Lehetett a ház lakója is. A lépcsőházban először nem láttam őket. A hátam mögött szólalt meg Dénes, akit eltakart beléptemkor a kinyíló kapuszárny. „Szervusz, nálad van a kulcs?" Fölfelé indultunk a lépcsőn. A férfi gyorsan elköszönve Labanctól, kiment a kapun. A lépcsőforduló után mellen ragadtam Dénest. „Ki ez a fickó?" Labanc nekiesett a korlátnak. „A rendőrség… a rendőrség." – Irtózatosan reszketett. „Elárultatok?" „Megverték őket, különösen Margitot!" „Ő mondta meg?" „Nem! Azt hiszem, Magda." – A hazudozástól kissé magához tért. „Merre lehet menekülni? Háztető?!" „Semerre." Látta, hogy körülfogták az egész kerületet. „Jössz velem, beszélgetsz és nem nézel se jobbra, se balra." Könyörgött, hogy ne tegyem tönkre őket. Adjam meg magam. De engedelmesen jött mellettem. A tér már tele volt ténfergő, sakkozó, újságot olvasó alakokkal. Kettő kivált és mögénk lépett. „Akkor most felmegyünk Pistáékhoz és lehozzuk a vasat", mondtam hangosan. (Az alvilágban a vas revolvert jelent.) Gondoltam, egyetlen lehetőségem, ha kíváncsivá teszem őket. Úgy látszott sikerült, mert nem támadtak. A két férfi követni kezdett. Az út felfelé vitt, lépcsőket is kellett másznunk. Nagyon kifáradtam. Már délelőtt alig bírtam feljönni a Dunapartról. (A szívem a legkritikusabb pillanatokban hagyott cserben.)

Bevert szögeknek koppanása,
szívem, lakatra zárt az Isten.
A hegy megnyílt, hogy oldalára,
az Úr szörnyű sebére intsen.
Az embernek voltam Tamása,
a nyitott sírt csak én őriztem.

Még pár lépés. Mellettem Dénes
ijedt, suttogásig halkitott
hangja könyörög. Hiszen én is
szerettem egykor Margitot…
Igen. Szerettem… És most véres
életemmel kaput nyitok,

mint parasztlegény, ha felszakítja
mellén az inget „Ide szúrj hát!”
Szerettelek Margit. És ha kínja
lehetne csóknak, odanyújtnám:
szomorú szájad arany íja
hadd feszítse sorsomra húrját!

Ha test volna csak, megmaradnék.
Mi lehet még, ami örök?
Az Istenből, ha bennem van még,
megcsúfolt az s leköpdösött.
Így épült, Margit, hajlék
a Szépségnek csípőd fölött.

Az győzhet csak az utolsó hajrán,
aki a sorsánál nagyobb.
Ki ő nekem? Attila kardján
tán az a vérfoltot hagyott
szelíd üszső… De Isten balján
mit ér, ha géniusz vagyok?…

Mit ér Uram, hogy lángja voltál?
Nyújtom üszkét: az életet.
Sebem körül az ember szolgál,
s ha félni kezd, a tűzre vet.
De arca hol? Szomjára hol vár
a lélek ott, hogy észrevedd?…

✻

De eszembe villant a börtön
tíz éve még, mi hátravan.
Kétoldalt kivágott az öklöm,
s úgy vetettem hátra magam,
hogy mindkettő hevert a földön,
hol birkózni kezdtünk hangtalan.

Vékony csíkban a vére csorgott
mindkettőnek, de lábamat
úgy marták, mint két veszett buldog.
Az ingem már egy rongycafat.
Végül a jobb kezemre hurkot
dobtak, s a bal volt csak szabad.

Labancot láttam még, hogy gyáván,
remegve a falhoz lapul.
„Ugorj hát”, szólt a Sátán,
„estedben megtart majd az Úr!”
És ő ugrott, és zuhanásán
nem tartotta meg őt az Úr.

S ütöttem, már nem tudom hányat,
de végre lebírt a fölény,
s tökmagot köpdösve ványadt
suhancok tolongtak fölém,
nézve az Önkényt, hogyan támad –
a detektív revolverén.

Búcsú Margittól

Szeme hajnali tó, ha ívó
halak szikrázva felkavarják.
Keze lágy, arcomat simító
virágos almaág, de karját
rőt fény ölelte, mint a kígyó,
kettéharapva melle halmát.

Szerelme? Már csak búja kell.
Kehellyé benne szomjú szája.
Az emlék még arcára lel:
zúzott szívemen csak a pára.
A haldoklók sóhaja fel-
csap: a lélekharang falára.

Tudom, ő maga sosem volt ily
sápadt fényű és könnyre éhes.
Kezéből rám feszül a Hold-íj,
s az alkonyattal összevérez…
Ősz van. Hull a lomb. És hasonlít
a fájdalmuk Margit szeméhez.

Márianosztra, 56.

Gyűjtő-beli töredékek

(Letartóztatásom előtt)

„Szeme hajnali tó, ha ívó
halak szikrázva felkavarják.
Keze gyöngéd, arcomat simító
virágos almaág, de karját
rőt fény ölelte, mint a kígyó,
kettéharapva melle halmát…”

✲

Az ócska lámpa fényét néztem,
a szemében hogyan ragyog.
S ő könnyes lett a nevetésben,
mikor testét csókoltam ott,
ahol egyszer én is éltem,
a föld mégis nyomot hagyott.

…Sokáig bámultunk a tűzbe,
aztán egyszerre felriadt.
„Hallgatsz. Azt se tudom, örülsz-e?” –
elcsuklott. „Csak megszülni hagyd!
Hisz úgysem adnám, mert, mert… – fűzte
szívén a szót – a te fiad.”

✲

Pár hetet kellett koplalnunk át.
Pénzünk nem volt a nősüléshez,
csak mennyiért egy hóhérmunkát
valami szolid úr elvégez.
S pár mosolyért van-e jogunk hát
a védtelenek életéhez?…

A Podmaniczky utca sarkán
ilyenkor hideg szél söpör.
November van. Az Alpok alján

szánok kúsznak a hegyre föl,
s hóemberek fején már nyalkán
csurgóra áll a jégvödör.

(December 7-én este)

Hegedű szól a rádióból.
Borongok. Mintha a lágy zenét
a létezés során, a kóbor
halált ölelve jelzenék…
Margitnak is, ha este csókol,
beharmatozza könny szemét.

Margit. Keze pihen a karfán.
Finom ékszer. Kölykeiért
valaha nőstény volt és karmán
ily ékszerként hordta a vért!
Szerelmem. És hogyha akarnám,
nőmül jönne. Dehát miért?

Hálás volna. Szeret. Feleségem…
Biztos lenne gyermekünk.
Kisfiam, szállongó mesében
csöppnyi lelked vajon merre csüng?
Repülj fiam! s tanulj sírni szépen.
Könnyed nélkül hogy emelkedünk?

Tanulj kicsim, tanulj sírni. Átkos
e tájék – öklünk ütne le.
Körmöm néztem. De hát virághoz
hasonló gyönge kis keze…?
Légy jó fiam. Aludj. S imádkozz,
hogy egyszer ölhess is vele.

Kisfiam. Rózsás kicsi körmök.
Az Úrral majd csak letudod.
A létet kell csak örökölnöd.
Az embernek gyeplő jutott.
Csupán a két szára: a köldök-
zsinór és bitón a hurok.

S majd valaki egy karéj holdat,
hogy szebb légy, a körmödre szel. –
Margit haján szikrát csiholtak
az égők. „Most menj kedves el.
Aztán holnap szép légy, mert holnap…
már a menyasszonyom leszel!”

(Ítélet)

Az ítélethozás. A bíró
belép s az esküdtszék feláll.
Süt a nap. Valahol a Lídó
fövenyén mosolyt forr a nyár.
Itt megreped a csönd, a nyíló
szemeken átszáll a Halál.

Négyszer suhint kaszája éle.
A terem csöndes és komor.
S ők állják, mintha egy sem élne.
Hűen, mint négy ezüst szobor.
S a négy vágás finom sebére
kivérzik négy gúnyos mosoly.

S e gúnyos görbéjén a szájnak
arcunk fölér és visszanéz.
S egy pillanatig mind így állnak;
mert csúcspontja volt az a rész
a végtelen hiperboláknak,
amelyek íve visszavész.

✻

(Hátrakötik kezeit.
A hóhér a zsámolyt kirúgja.
A csigát ketten kezelik.
Az arc eltorzul és kinyújtva
úgy ráng a test még percekig,
mint hegedűk sátáni húrja.)

Gyula teste már nem soká élt.
(Mészben a csontváz is elmálik.)
De mikor a hóhér hozzáért,
hangja kizúdult az utcákig,
süvöltve tovább: „A hazáért,
és a népért mindhalálig!…”

(A Gyűjtő)

Úgy emlékezem rá, amint fel-
búg a hajnali vadgalamb.
S a temetőn túl, hol úgy ring el
a gyermekarcú est, a langy
halál ölén, hogy felcsilingel
tőle fent a lélekharang.

A rácsok közt zúgnak a gépek
és suhog a polírkorong.
Én verdeső szárnyukra lépek.
Zenéjük lehet vad s bolond,
de elmossa, Otthon, a képed,
hol örjöngő agyunk borong.

Szálló rongypelyhek behavazták;
fehér és hűs itt a robot.
Nem érdekel, ki most a gazdád.
Jól vigyázz! a kerék robog:
nehogy kiszakítva a pásztát
szétverje kezed s a dobot.

Ki ütött, s hány? – már nem emlékszem.
De dagadt tarkókon, a lenyírt
fejek közül még néha két szem
virága ott lelkembe nyílt.
Hetek, hónapok múltak, s még nem
láttam mosolyogni Emilt.

Emil volt a gombüzem-írnok.
Bajtársam volt, ez épp elég.
Szó itt nem ad kezedbe gyilkot,
lehetsz barát, csak néma légy!
Sebünk mérgét sem kell kiszívnod,
itt több egy cigarettavég.

(Emil elmondja, hogy apjáról nem tudott semmit. 49-ben, mikor idehozták, hallotta, hogy a sétaudvar alatt van a siralomházban.)

Az udvar szűk, hol Emil sétált.
Ott messze fent a kék azúr…
A felhőpalást ott is széttárt
karokkal – úgy tűnik az Úr,
megszegvén, megáldja a fényárt.
„…Egy morzsa tán ajkunkra hullt."

✻

…Körre kört, még van ki rázzon
lelkünkből – amit örökölt –
ostort. Kőlélek, alabástrom.
Csattanj hát, szív! – ha elgyötört
csapója vagy – a karikáson!
Hányd csak a gyűrűt, körre kört…

Körre kört és közben a szájra
az önuralom egy darabja:
kemény mosoly feszül, mint szárra
lovagolt méneken a zabla…
Körre kört!… A halálos zárka
egyikében az édesapja.

✻

* (50-ben átvette a Gyűjtőt az ÁVH., és Emil apját 5 évi siralomház után végezték ki. G. A.)

Négy éve leste, hogy haladnak
a léptek fönt. Ott lent talán
az út felére hullott magvak
fehér kalásza ért haján.
Midőn egy hang egyszer az ablak
felől leszólt hozzá: „Apám!"

(Akkor a rabok vasárnap még jártak istentiszteletre. Emil ilyenkor találkozott az apjával.)

…S az ének szállt felfelé, fel
a szobrokig minden vasárnap.
A szentekig, kiket kulcsolt kézzel
arany kapocsként imánkra zártak:
hogy mi is az Úr kézjelével
leszünk göröngyei a sárnak…

A templom padján együtt ültek
az ősz öreg és a fia.
„Olyan volt mint az üdvözültek
– mondta Emil –, társaira
úgy nézett, mint kit Isten sürget,
s nincs mitől iszonyodnia.

Derűs volt és erősebb nálam.
Olyankor vigasztalgatott."
„Fiam, nézd, gyönyörű szép nyár van.
Az Isten jó és meghagyott…
Mert születünk, meghalunk mindnyájan,
s ki nem élt, nem lehet halott."

✻

Oszlopos, öreg tanyaház
tartozhatott hozzá; a szétszórt
dűlőutak, néhány akác,
– erre gondolt. Néha egy fényfolt
ringott rajta, búzakalász…
és sorsunkkal ilyenkor szép volt.

Barázdás arca, mint a földek,
ha penge villan és az élet
kötött kévéi rája dőlnek.
Magyar volt, akiben a lélek
megrogy a súlytól, amit fölvet
homlokára: mosolyt, büszkeséget.

✻

A templom ma már raktárhelyiség,
és Emil, Isten tudja, hol van.
Kik szemünket párásra lehelték,
elfáradtak mind e mosolyban.
Csak nézem a templom keresztjét.
A jel: bitó lesz minden korban.

A rend áll a rozzant gerendákon,
ha csikorog minden ereszték;
feszesebbre húzzák a csigákon
az ember megkötözött testét.
Emilt Vácra vitték a nyáron,
*s az édesapját kivégezték.**

Gyűjtő, 56.

Levél

A tavaszról írok, Éva.
A Tavasz. Neked tán egyszerű.
De itt mélyebb, lázadóbb a derű.
Lázadóbb, mint a szél, mely néha
be-be csap ide, mint a héja.
Pedig máskor illatos és szelíd.
Fiatal leány, ki egy korsó hűs itallal
a forrás felől közelít.
Tele álmainkkal, tele dallal,
nyakunk köré hulló puha karral…

Örömnek, csóknak, Éva más az íze itt.
Élmény. Megrázóbb, mint az álom.
Kicsit úrrá leszel a halálon.
A halál?
Itt szürke, mint mi vagyunk, Éva.
Körbe-körbe jár,
naponta, mint a séta,
hátratett kézzel s lehajtott fejjel az udvaron.
Oly fáradt, s oly elcsigázva tapos össze az Idő,
mint igába vert nyomtató barom.
Itt szemben van a temető,
s ahogy nézem – s írom Neked ezt a verset,
mindig más.

Hegedő
és újra összevert seb.
Szeretném, hogy így láss.
De belül én széttörök minden törvényt.
Mert úgy lesz minden egység,
ha felszakad és beheged a forma.
Csillagfény pereg szét,
s a dal szép, mintha máris haldokolna.
Lekopott őshegység,
felhőkoszorús havasok orma.
Hajnalra e fenség
lavina-zúzott véres sziklaborda…
belül én széttörök minden törvényt.

Pár napja történt.

Itt szemben van a temető.

Egy részletét most jól belátom,
ahogy ülök itt fenn a szalmazsákon.
Mellettem Gyurka fekszik, a barátom;
itt szoktunk nézelődni, ő meg én
a vaságy harmadik emeletén.
(Tudod, sokan vagyunk, nagyon sokan,
és ágyak, sorsok, lelkek, mindegy, hogyan,
meg kell – és megméretnek így, egymásra
hányva.)

Az ágy, a Gyurka ágya,
fölér az ablakig.
Ez itt a szélső zárka,
s bár ő nem itt lakik,
hozzám űzte a láza.
Csönd van. Nyugodtan alhatik.

Gyurka beteg.
Homloküreg-gyulladása van,
ő fekszik, én meg

fogtam magam,
felmásztam ide hozzá;
ülök, nézem az utca hosszát
s a lábamat lelógatom.

Kinéznünk persze nem szabad.
De azért gondolhatod,
ha akad egy röpke pillanat
mi is – fegyencek, rabok –,
mi is odatartjuk ám a fénynek,
meg ennek a kis szélnek
homlokunk.
Ó, itt minden jó: reménynek.
Nektek ezerszer megűnt.

Itt nálunk…
De várj, elmondom Neked.
Kong a harang.
És soha be nem reked.
S hogy egyre közelebb kong: ez a rang.
Minden nap temetnek.
A sornak vége soha nincsen.

Valahol mindig meghal az ember,
s valahol mindig születik az Isten.
Két végén a gyászmenetnek:
az Isten.
S eszembe jut, hogy el kell mennem.
Hogy hív.
A temető most, innen
titokbús hieroglíf.
Rajta – amivel az élők szólnak –,
a halál.
(Az ember pár szobornak
háttal, párnak arccal áll.)
De fölül és alul,
amire az ittas halál kijózanul,
mind, amit részegen kimondott:
bokrok, virágok, friss puha lombok,
egyszóval az egész tavasz ott
ezt a nagy, sárga papírlapot
úgy rajzolgatja, firkálja teles-teli,

mint egy szerelmes leányka
kicsi, barna és szelíd,
róhatja fel együgyű, csacska szíveit
régi királysírok romja között a márványra.
Bájos, ostobácska irka-firka.
A halál a tavaszt mindig kibírta…

Gyurkával összedugjuk a fejünk.
Az ő sápadt, kisfiús arcát
meg az én rövidrenyírt fegyenc-fejem,
s nézzük a víg, májusi hajszát,
hogy ül a szél, a szertelen

gyászfátyolon és színes selymeken.
Emberek járva-kelve
tapadnak színesen a pergamenre,
mint a bélyeg.
A fal, mintha lap szegélye lenne…
csak így a margóra vetve
drága az Élet!
Az életünk? – Ne úgy képzeld.
Nem olyan szörnyű. Ne úgy.
A szenvedésből is csak a középszert
juttatja el hozzánk az Út…

S hát nézzük, nézzük én és Gyurka
halkszavúan és reménykedőn
a fényt, a fákat, egy fiúcska
derűjét egy szőke nőn…

„Egyszer majd, közel a házatokhoz
kimegyünk a szigetcsúcsra…”
Sárga, meleg homok van ott.
A nagy ég-tenger kék hullámokat hordoz,
s fehér tajtékot vet a vörös sziklasorhoz.
A Dunán karcsú, barna csónakok,
és szemben, alkonyattól aranyfoltos
ablakaival Visegrád ragyog.
S a jövő? – Ne búsulj, kölyök!
Fénylik majd minden perc és úgy pereg,
mint Éva játszó ujjai között
a kristályos, forró homokszemek.

Beszélgettünk. Gyurka feküdt, míg én
egy leányt néztem az utca végén.
Fiatal volt és karcsú.
Testét úgy öltöztették a fények,
mint késő csókot a korai búcsú.
És elképzeltem róla a szépet,
ahogy még átéli bennem az álom.

(Havasi virágok kelyhén alkonyi pír…)
Gyurka feküdt sápadtan az ágyon.
Túl a temető kockás papír,
ahogy most látszik át a rácson.

„Éva jön ott – suttogta Gyurka –,
valaki szólt, vagy valami erre húzta…”
Én néztem, vigyáztam a börtönt és őket;
lapos szívfejével az utca
hogy kínálja az egymást szeretőket.
Az utcán Te jöttél egymagad.
S mit írjak Neked, kis ismeretlen Éva, mit?
Hisz minden szó kopott és amit
kimondhatunk, örökre elszakad.
Fáradt az én melegem, Éva, de ma itt
szeretni tanulnak bennem a szavak,
ami lázba hoz és elandalít;
a tavasz első lírája vagy,
a hajad, minden, öled, combjaid,
a dallamos, lágy és kerek forma…
mintha a Tavasz eldalolt, elküldött volna!

De az égbolt
ablakunkba gyűrött, kék boríték volt,
s tekinteted, rákötözött selyemszalag;
kislányos, tiszta és feltépetlen maradt.

De egyszerre a szél
elért,
lecsapott
reád!
s ruhád
könnyű vászna
megmintázta
alakod.
A fény – olvadt, forró viasz –
köréd ömölt és megmeredt,
s egy pillanatra a Tavasz
szebb lett, kicsi Éva: Veled.
Olyan voltál ott: titkos, szép és égő,
mint összeölelt lelkünk gyűrűjén az ékkő.

Mit zárhat még
egy darab ég?
Sorsunk? Sorsunk örök üzenet.
Két könnycsepp ráhullt. Ráhullt a szemed.

Az égen most rácsok feszülnek, szalagok,
mint lelken a soha meg nem írhatott
verssorok.
De arcunk eljegyezted, Éva. A bélyeg,
mely a verőfényből homlokunkra égett,
ott lobog,
ahogy elmenőben rásütötte zárnak
kis, ránkcsapódó, piros pecsétje szádnak:
a mosolyod.

Gyűjtőfogház, 56. jún.